

กระบวนการเสริมสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มอาชีพในชุมชนเพื่อพึ่งตนเอง The process of strengthening community occupational groups for self-reliance.

เสถียร สีชื่น¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลด่านอำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ 2) ศึกษากิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง การวิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 15 ราย สุ่มจากกลุ่ม 10 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักตรรกะเทียบเคียงกับแนวคิด ทฤษฎีควบคุมกับบริบท และใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบ

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบอาชีพที่เหมือนกัน คือ ทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาชีพอื่นๆ เสริมเพื่อเป็นรายได้และพึ่งพาตนเอง ซึ่งได้เล็งเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม ซึ่งความเชื่อที่ว่า ถ้ารวมกลุ่มแล้วจะสามารถนำไปสู่ความยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้จริง กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด และให้ความร่วมมือกับกลุ่มและมีส่วนร่วมเป็นอย่างดี เพราะวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มมาจากการปัญหาและความต้องการที่ตรงกัน จึงทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกัน จนนำไปสู่การร่วมมือของกลุ่มและเครือข่ายเรื่อยมา

2) กิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) การพัฒนาอาชีพ/รายได้ คือ ได้แก่ การเลี้ยงโคขุน การทำอาหารโคขุน การเลี้ยงปลาในกระชัง การแปรรูปปลา (ปลาร้า ปลาซ้มน) และผลิตภัณฑ์อื่นๆ (2) พัฒนาศักยภาพกลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนหรือสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย มุ่งพัฒนากลุ่มและสมาชิก และเสริมสร้างทักษะอาชีพ (3) ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ จัดงานประเพณีต่างๆ เช่น ฆะเหวตเทศน์มหาชาติ ทำบุญฟังเทศน์มหาชาติ รวมญาติทำบุญบ้าน และทำบุญตักบาตร

คำสำคัญ : กิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็ง, กลุ่มอาชีพ, ชุมชนพึ่งตนเอง

¹ เสถียร สีชื่น อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Abstract

The Four major objectives of the study were 1) Study the current situation of the Rak Ban Kerd Agricultural Group, Dan Sub-district, Rasi Salai District, Sisaket Province. 2) Study the activities to create participation in the development of occupational groups for self-reliance. The research used a qualitative research process. Focusing on in-depth interviews with 15 key informants, 10 focus group discussions, data analysis using logic comparable with concepts. theory coupled with context and using descriptive statistics. The findings were summed up as follows.

The findings were summed up as follows:

1) the current state of the Rak Ban Kerd Agricultural Group in Dan Subdistrict, Rasi Salai District, Sisaket Province is a group formed by individuals who primarily engage in agriculture. They also pursue other occupations to supplement their income and achieve self-reliance. Recognizing the importance of unity, they believe that by coming together, they can achieve sustainability and true self-sufficiency. The Rak Ban Kerd Agricultural Group receives strong cooperation and participation from its members, as the group's objectives stem from shared problems and needs. This has fostered ongoing collaboration within the group and its network..

2) Activities to promote participation in developing self-reliant occupational groups can be categorized into three types: (1) Career/Income Development: This includes fattening cattle, preparing feed for fattening cattle, cage fish farming, fish processing (such as fermented fish and sour fish), and other related products. (2) Group Capacity Building: Representatives or members participate in capacity-building activities organized by partner agencies, aiming to develop the group and its members and enhance occupational skills. (3) Cultural Promotion: Organizing various traditional events such as the Phra Wet Maha Chat festival, merit-making with Maha Chat sermons, family reunions for house blessings, and almsgiving ceremonies.

Keywords: Strengthening activities, self-reliant communities

บทนำ

ปัจจุบันความยากจนยังกระจุกตัวหนาแน่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ในขณะที่ความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุดแตกต่างกันถึง 34.9 เท่าในปี 2556

สาเหตุพื้นฐานสำคัญมาจากคุณภาพบริการทางสังคมที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา คนมีความแตกต่างกันระหว่างในพื้นที่และเมือง โครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สมดุล การกระจายโอกาส ของการพัฒนา ยังไม่ทั่วถึง และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมยังมีความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งโอกาสการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ แหล่งทุน และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ สำหรับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลก็มีในวงแคบกว่าซึ่งในอนาคตนั้นมีแนวโน้มที่จะมีความเสี่ยงมากขึ้น ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็วในทุกด้าน ความเหลื่อมล้ำมีความรุนแรงมากขึ้น แต่ในด้านการพัฒนาชุมชนซึ่งเป็นจุดเน้นสำคัญ มาตลอดช่วง 3 แผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมาส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น มีการรวมกลุ่มเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อทำกิจกรรมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของชุมชนได้ดีขึ้น อาทิชุมชนจัดการภัยพิบัติ การจัดทำแผนชุมชนที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และบูรณาการเป็นแผนตำบลเพื่อเชื่อมโยงกับแผนของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด และการรวมกันเป็นกลุ่มธุรกิจชุมชนและอาชีพร้อยละ 32.51 และองค์การการเงินร้อยละ 26.77 ขององค์กรทั้งหมด การปรับระบบการผลิตการเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเกษตร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Based) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร มีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศ เน้นการพัฒนาระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและการขยายโอกาสในการเข้าถึงพื้นที่พื้นที่ทำกินของเกษตรกร ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรจากกิจการเจ้าของคนเดียวเป็นการประกอบการในลักษณะ สหกรณ์ ห้างหุ้นส่วน และบริษัทเพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด ลดการทำงานตามระดับและ สามารถใช้เทคโนโลยีการผลิตในระดับที่เหมาะสม รวมทั้งใช้กลไกตลาดในการป้องกันความเสี่ยง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 สืบเนื่องมาถึงแผนที่ 12 ยังสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกระแสการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายใน และภายนอก ประเทศที่ผันผวนซับซ้อนและคาดการณ์ผลกระทบได้ยากแม้ว่าในภาพรวมสังคมไทยมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น และมีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งแตกต่างกันไป ทั้งในระดับปัจเจกครอบครัวชุมชน และสังคม แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศต้องเผชิญกับความเสี่ยงในหลายมิติโดยเฉพาะความเสี่ยงจากการบริหารภาครัฐที่อ่อนแอโครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สามารถ รองรับการเติบโตอย่างยั่งยืนทั้งความเสี่ยงจากความเสื่อมถอยของค่านิยมที่ฝังรากลึกในสังคมไทยความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงด้านความมั่นคงของประเทศจึงเป็นต้องนาภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นภายใต้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยเสริมสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้เข้มแข็งทั้งทุนทางสังคมทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม เพื่อเตรียมพร้อมให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน และการป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่สังคมไทยต้องเผชิญ และเสริมรากฐานของประเทศด้านต่าง ๆ ให้ เข้มแข็ง โดยเฉพาะการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ

มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชนสู่สังคมที่มีคุณภาพสามารถจัดการความเสี่ยงและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีคุณภาพมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และโครงสร้างพื้นฐานในการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ อย่างมีศักดิ์ศรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพในครัวเรือน เพื่อให้ครัวเรือน ชุมชนเกิดอาชีพและรายได้และพึ่งตนเองได้ ทำให้เศรษฐกิจฐานรากมีความมั่นคง ชุมชนมีความเข้มแข็งประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านในสิ่งที่เขาอยากทำ เริ่มด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชนอาชีพเพื่อให้ไปสร้างทีม ไปรวมกลุ่มอาชีพระดับชุมชน โดยมีเป้าหมายสามารถประกอบอาชีพได้จริง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้ประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทเดียวกันรวมกันเป็นกลุ่มอาชีพ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ สร้างวิถีชีวิตที่ยั่งยืน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการขับเคลื่อนการสร้างกลุ่มสมาชิกชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง สามารถเข้าถึงแหล่งทุน และนำกลุ่มอาชีพเข้าสู่ระบบการลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ต่อไป (กรมพัฒนาชุมชน, 2560)

กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลดำน อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการรวมกลุ่มอาชีพของคนในชุมชน ที่มีจุดประสงค์เดียวกันคือ การรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการประกอบอาชีพเดียวกัน อาศัยบริเวณเดียวกัน และมีความต้องการสร้างอาชีพรายได้พึ่งตนเองจากทุนของชุมชนที่มี อาทิ ความร่วมมือ การแบ่งปัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และรักบ้านเกิดไม่ยอมจากถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น เป็นกลุ่มจุดเด่นคือ การรวมที่เหนียวแน่น และดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องและมีการขยายเครือข่ายกลุ่มอาชีพในหลายพื้นที่ และประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งทั้งด้านความร่วมมือของสมาชิก ผลลัพธ์ที่โดดเด่นและไม่หยุดนิ่งในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลดำนอำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ มีกระบวนการอย่างไรในการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชนที่ทำให้เกิดการพึ่งตนเองรวมถึงสมาชิกเกิดความร่วมมือ ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เป็นแรงผลักดันให้กลุ่ม สามารถดำเนินกิจกรรมของกลุ่มและสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งจะสามารถศึกษา เป็นต้นแบบการพัฒนาและการรวมกลุ่มอาชีพในพื้นที่อื่นต่อไปได้เป็นอย่างดี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันกลุ่มอาชีพเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลดำน อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ ศึกษากิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง ที่จะส่งผลทำให้ชุมชนอยู่ดี กินดี มีสุขมั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษารับรู้สภาพปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลดำน อำเภอรามัน จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษากิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสภาพปัจจุบันกลุ่มอาชีพเกษตรรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ และศึกษากิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้พื้นที่ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ กลุ่มเกษตรรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ โดยได้ศึกษาสภาพปัจจุบันกลุ่มอาชีพเกษตรรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอราชไสล จังหวัดศรีสะเกษ ศึกษากิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง แต่เนื่องจากงานวิจัยนี้ใช้แนวทางการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ต้องศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญแบบเฉพาะเจาะจง

ผู้วิจัยได้มีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-Informant) เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม และเป็นบุคคลที่มีบทบาทในชุมชนและรู้ข้อมูลของชุมชนเป็นอย่างดีที่จำเป็นเพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่หลากหลาย จำนวน 15 คน โดยจัดกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่มดังนี้ (ดังตาราง ที่1)

1) ประธานกลุ่ม และรองประธาน จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ คือ (1) เป็นผู้นำชุมชนที่เสียสละเพื่อชุมชน (2) รู้ข้อมูลของชุมชนเป็นอย่างดี (3) มีภาวะความเป็นผู้นำ

2) คณะกรรมการกลุ่ม จำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติ คือ (1) เป็นภูมิมีภูมิรู้ (2) รู้ข้อมูลของชุมชนเป็นอย่างดี (3) เสียสละเพื่อส่วนรวม

3) สมาชิกกลุ่ม จำนวน 8 คน โดยมีคุณสมบัติ คือ 1) เสียสละเพื่อส่วนรวม (2) ร่วมกิจกรรมงานของกลุ่มสม่ำเสมอ (3) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่/แบ่งปันและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ตารางที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ

ผลิตภัณฑ์ข้าวกลุ่มเกษตรรักบ้านเกิดฯ

น้ำปลาร้าต้มสุก ตรารักบ้านเกิด

มะม่วงแช่อิ่ม ตรารักบ้านเกิด

ที่มา : พัฒนาโดยผู้วิจัย, 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัย ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สำคัญคือตัวผู้วิจัยเอง โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญและในการศึกษา สำหรับความเที่ยงตรงของข้อมูล ผู้วิจัยมีการตรวจสอบตลอดเวลา เพื่อให้ได้ข้อมูลน่าเชื่อถือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ เพศ อายุ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอรามาศ จังหวัดศรีสะเกษ บริบทของกลุ่ม ศักยภาพ กระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการกลุ่ม

ส่วนที่ 3 เป็นกระบวนการ สนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับกิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผลประโยชน์ร่วมรับผิดชอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ไปพร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม จะมีการตรวจสอบข้อมูล โดยอาศัยเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) เพื่อการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากบุคคล เวลา และสถานที่ที่แตกต่างกันโดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ ถ้าข้อมูลต่างสถานที่จะเหมือนกันหรือไม่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ และเชื่อมโยงความสอดคล้องของเนื้อหาหลักตรรกะเทียบเคียงกับแนวคิดทฤษฎี ควบคู่กับบริบท และการตีความ (interpretation) ซึ่งได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ที่ได้จัดบันทึกไว้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือ ปรากฏการณ์ที่มองเห็น และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร (Document Research) ในการวิเคราะห์เอกสารผู้วิจัยต้องคำนึงถึงบริบท (context) หรือสภาพแวดล้อมของข้อมูลเอกสารที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วยว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพื่อให้ได้ผลการศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

1) สภาพปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิดตำบลด่าน อำเภอรามาศ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิก กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอรามาศ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่าความเป็นมา กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอรามาศ จังหวัดศรีสะเกษนั้น เป็นกลุ่มเกษตรกรที่เกิดจากการรวมตัวกันของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ โดยสมาชิกส่วนใหญ่เป็นประชากรในพื้นที่ตำบลด่านอำเภอรามาศ ได้ดำเนินการขอจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร กับสำนักงานกองทุน

ฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร สาขาจังหวัดศรีสะเกษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 และได้รับการจัดตั้งและ การรับรองการเป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมาย จากสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ มีสมาชิกที่ร่วมจัดตั้งครั้งแรกเริ่มจำนวน 65 คน และปัจจุบัน มีสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 105 คน และมีเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมสมัครเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกร ฯ ที่มีการรวมกลุ่มจากปัญหา และความต้องการที่ตรงกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม เกิดความร่วมมือ ระหว่างกันจนนำไปสู่การประสาน ความร่วมมือกลุ่มเครือข่าย องค์กรความร่วมมือ หน่วยงานสนับสนุนส่งผลทำให้คนในพื้นที่ เกิดอาชีพและ รายได้ ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งถือว่าการรวมกลุ่มที่เกิดประโยชน์และเกิดความ ยั่งยืนจริง

การบริหารจัดการกลุ่ม มีการบริหารแบบมีโครงสร้างและถูกต้องตามกฎหมาย มีประธาน รองประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และระเบียบการรับสมัครสมาชิกที่ชัดเจน วัตถุประสงค์หลักขององค์กร กลุ่มเกษตรกรบ้านเกิด เพื่อการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้ยั่งยืนพร้อมทั้งสร้างรายได้จากอาชีพ เกษตรกรรมที่มีรากฐานดั้งเดิมในชุมชน สร้างองค์ความรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์จัดดังนี้

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในทุกๆด้าน
2. เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรมในชุมชน
3. เพื่อสร้างอาชีพอันก่อให้เกิดรายได้ในชุมชนให้ยั่งยืน
4. สร้างแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน
5. นำผลผลิตด้านการเกษตรและผลิตภัณฑ์ในชุมชนสู่ตลาดภายในและภายนอกประเทศ

รูปที่ 1 ภาพประกอบกิจกรรม และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกรบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอรามันศรีสะเกษ

ซังผง,ชาแช่ ดอกอัญชัน ตรารักบ้านเกิด

ผลิตภัณฑ์ข้าว, น้ำปลาร้า, อัญชัน

ที่มา : กลุ่มเกษตรกรบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอรามันศรีสะเกษ

รูปที่ 2 ภาพประกอบกิจกรรม และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลดำน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ (2)

ผลิตภัณฑ์ปลานิลร้า

ผลิตภัณฑ์น้ำปลาร้า

ที่มา : กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลดำน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ, 2566

2) กิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเองจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบ เก็บข้อมูลสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม และเน้นการร่วมกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ฯ โดยมีการมีส่วนร่วมของ ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิก กิจกรรมส่วนใหญ่ในการพัฒนาหรือการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพพึ่งตนเอง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) กิจกรรมต่อยอดการพัฒนาอาชีพ/รายได้ (2) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ฯ (3) กิจกรรมส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ร่วมกันของชุมชน ดังต่อไปนี้

2.1) กิจกรรมต่อยอดการพัฒนาอาชีพ/รายได้

2.1.1) การเลี้ยงโคขุน

2.1.2) กิจกรรมเลี้ยงปลาในกระชัง

2.1.3) โครงการบริการวิชาการ : พัฒนาบรรจุภัณฑ์และออกแบบตราสินค้า ผลิตภัณฑ์ปลานิลร้า กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด ตำบลดำน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2.1.4) โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์น้ำปลาร้าสำเร็จรูปและน้ำปลานิลร้า ต.ดำน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จัดโดย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏศรีสะเกษ

2.1.5) โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ ต.ดำน อ.ราชไศล จ.ศรีสะเกษ ด้วยการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ปลาร้า low sodium (โลโซเดียม) ที่สอดคล้องกับการมีสุขภาพที่ดีของผู้บริโภค จัดโดย สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมอาหาร คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2.1.6) โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตโคเนื้อคุณภาพสูงหลักสูตร “การเลี้ยงและการจัดการฟาร์มโคเนื้อคุณภาพสูงรุ่นที่ 3 “ ตามแผนปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 โดยจังหวัดศรีสะเกษและสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ

2.2) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด

2.2.1) ตัวแทนอนุกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดศรีสะเกษเข้าร่วมแก้ไข ปรับปรุง พรบ.กฟก. เพิ่มเติม ณ โรงแรมขอนแก่นโฮเต็ล

2.2.2) กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิดได้รับเลือกเป็นตัวแทนของจังหวัดศรีสะเกษ 10 ตำบลในภาคอีสานเพื่อเป็นแกนนำในการเข้าร่วมเวทีพัฒนาศักยภาพผู้นำสภาองค์กรชุมชนด้านการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยได้รับมอบหมายจาก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) จังหวัดศรีสะเกษ ณ ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการประสานงานสภาองค์กรชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห้องประชุมสวนชุมแพง ต.ท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม

2.2.3) เวทีสรุปบทเรียนการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทจังหวัดศรีสะเกษโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.2.4) ชุมชนบ้านนงระ ต.ตูม อ.ปรางค์กู่ จ.ศรีสะเกษศึกษาดูงานการแปรรูปข้าวและผลิตภัณฑ์กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด

2.3) กิจกรรมส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกันของชุมชน

2.3.1) จัดงานบุญผะเหวดเทศน์มหาชาติประจำปีเพื่อสืบสานประเพณีของไทยให้คงอยู่ตลอดไป ทำบุญฟังเทศน์มหาชาติ พร้อมถวายภัตตาหาร

2.3.2) รวมญาติทำบุญบ้าน และทำบุญตักบาตรร่วมกัน ขออนุโมทนาสาธุบุญกับทุกท่านที่ร่วมใส่บาตร..โดยได้รับความเมตตาจากพระอาจารย์สุพจน์ อธิปัญโญ(เจ้าอาวาสวัดศรีประจักษ์)...#วันแห่งความรัก#รักทุกคนครับ

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วม ของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิดนั้น เป็นทั้งในส่วนของกิจกรรมต่อยอดพัฒนาอาชีพ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพของสมาชิกและกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนแล้วเป็นกระบวนการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรรักบ้าน สู่การพึ่งพาตนเอง และสามารถทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน ร่วมรับประโยชน์ และส่งเสริมพัฒนากลุ่มและองค์ต่อไป

อภิปรายผล

1) สภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรบ้านเกิดรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอราชไศลจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรบ้านเกิดรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมนั้น พบว่า กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิดเป็นกลุ่มเกษตรกรที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบอาชีพที่เหมือนกัน คือ ทำอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาชีพอื่นๆ

เสริมเพื่อเป็นรายได้และพึ่งพาตนเอง ซึ่งได้เล็งเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม ซึ่งความเชื่อว่า ถ้ารวมกลุ่มแล้วจะสามารถนำไปสู่ความยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้ จนนำไปสู่การร่วมมือของกลุ่มและเครือข่ายเรื่อยมา ส่งผลทำให้คนในพื้นที่และในกลุ่มเกิดอาชีพและรายได้ มีความเป็นอยู่และชีวิตที่ดีขึ้น ต่อไป

เหตุผลที่เป็นเช่น เนื่องจากกลุ่มเกษตรรับบ้านเกิด เป็นกลุ่มอาชีพที่รวมตัวกันจากผู้ประกอบอาชีพแบบเดียวกัน มีความต้องการแบบเดียวกัน สภาพบริบทเหมือนกัน และได้รับผลกระทบเหมือนกัน จึงทำให้เกิดแนวคิดหาวิธีแก้ไขปัญหา ด้วยการรวมกลุ่มอาชีพ เกิดเป็นเกษตรรักบ้านเกิดขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์การสร้างอาชีพและรายได้ ยกย่องคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น บนฐานความมั่นคงความร่วมมือของกลุ่มและสมาชิก และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายหรือว่าเป็นจุดแข็งของกลุ่มเกษตรรักบ้านเกิดเลยทีเดียว เนื่องจากเกษตรรับบ้านเกิดมีความร่วมมือของกลุ่มที่เข้มแข็งหน่วยงานภายนอกจึงเล็งเห็นความสำคัญของกลุ่ม ส่วนหนึ่งก็มาจากความเข้มแข็งของกลุ่มด้านการให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรรักบ้านเกิดค่อนข้างสูง และทุกคนในกลุ่มยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน จึงทำให้กลุ่มยืนหยัดจนถึงปัจจุบัน

สอดคล้องกับงานวิจัย (มนสิชา อนุกุล, 2565) ศึกษาแนวทางการจัดการส่งเสริมกลุ่มอาชีพชุมชนตำบลบางชะแยง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า สมาชิกกลุ่มต้องการให้ส่งเสริมอาชีพเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพตำบลบางชะแยง ให้มีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การทำกิจกรรมพัฒนาอาชีพหรืออาชีพเป็นหลักในการนำกิจกรรมกลุ่ม อาทิ กลุ่มพวงหรีด และกลุ่มยาหม่อง โดยการดำเนินงานของกลุ่มต้องการให้มีการส่งเสริมอาชีพ มีการจัดตั้งกลุ่มและมีดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และหน่วยงานภาครัฐที่ให้การสนับสนุนในการยกระดับคุณภาพชีวิตและยกระดับเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน สามารถดำเนินโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มอาชีพในชุมชนส่งผลให้สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นชุมชนหรือกลุ่มอาชีพที่พึ่งตนเองได้และพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

2) กิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อพึ่งตนเอง ของกลุ่มเกษตรรักบ้านเกิด ตำบลด่าน อำเภอราศีไศล แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ (1) กิจกรรมต่อยอดการพัฒนาอาชีพ/รายได้ คือ ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของกลุ่มชุมชน และการส่งเสริมอาชีพจากหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือ อาทิ ทำอาหารโคขุน การเลี้ยงปลาในกระชัง การออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้า ปลานิลร้า โครงการบริการวิชาการจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์น้ำปลาร้าสำเร็จรูป จากคณะมนุษยศาสตร์ฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ตำบลด่าน อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ด้วยการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ปลา low Sodium สาขาวิชาเทคโนโลยีอาหารและนวัตกรรมอาหาร คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตโคเนื้อคุณภาพสูงฯ จัดโดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายด้วยดีเสมอมา ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการรวมกลุ่มและพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง (2) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรรักบ้านเกิด ได้แก่ ตัวแทนอนุกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรสาขาศรีสะเกษเข้าร่วมแก้ไขพรบ.กฟก ตัวแทนของจังหวัดศรีสะเกษ 10 ตำบลในภาคอีสาน เพื่อเป็นแกนนำในการเข้าร่วมเวทีพัฒนาศักยภาพผู้นำสภาองค์กรชุมชนด้านการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน

ท้องถิ่น เวทีสรุปบทเรียนการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท จังหวัดศรีสะเกษโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (3) กิจกรรมส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมร่วมกันของชุมชน ได้แก่ ร่วมจัดงานบุญ ฆะเหวดเทศน์ มหาชาติประจำปี เพื่อสืบสานประเพณีของไทยให้คงอยู่ตลอดไป ทำบุญฟังเทศน์มหาชาติ พร้อมถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ และทำบุญตักบาตรร่วมกัน กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิดนั้น เป็นทั้งในส่วนของกิจกรรมต่อยอดพัฒนาอาชีพ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพของสมาชิก และกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน ล้วนแล้วเป็นกระบวนการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด

เหตุผลที่เป็นนี้ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิดนั้น ส่วนใหญ่จะมาจากโครงการสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาอาชีพจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายเป็นหลัก ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของกลุ่ม รองลงการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มอาชีพรักบ้านเกิด เกิดจากการให้โอกาสจากหน่วยงานภายนอกเช่นเดียวกันในการให้สมาชิกกลุ่มได้มีไปมีส่วนร่วมและบทบาทในระดับภาค อำเภอ และจังหวัดเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้นำกลุ่ม และสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ และอันดับสุดท้ายคือ การพัฒนาการมีส่วนร่วมโดยการใช้ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชน เป็นตัวขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของกลุ่ม ใช้กิจกรรมทำบุญตักบาตรของชุมชน บุญฆะเหวดมหาชาติ และงานประเพณีต่างๆ ของชุมชนเน้นการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติร่วมกัน

สอดคล้องกับงานวิจัย (วุฒิชัย สายบุญจวง และคณะ, 2564) ศึกษาการพัฒนาของกลุ่มอาชีพแบบมีส่วนร่วมสู่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่ากิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพสู่วิสาหกิจชุมชน คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือการทำกิจกรรมพัฒนาอาชีพร่วมกัน การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนร่วมกัน ผลของการดำเนินกิจกรรมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนากลุ่มอาชีพสู่วิสาหกิจชุมชน ยังพบว่า การพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมทำให้สมาชิกเกิดความตระหนักในประเด็นสำคัญของการรวมกลุ่มอาชีพและทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ เกิดการพัฒนาคน การพัฒนาศักยภาพกลุ่มอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 กิจกรรมในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิดนั้น เป็นกลุ่มอาชีพที่มีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นเข้มแข็ง และเป็นกลุ่มอาชีพที่มีศักยภาพของกลุ่มและสมาชิกจุดเด่นคือ การให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของกลุ่มเป็นอย่างดี ซึ่งการร่วมมือดังกล่าวกลายเป็นความเข้มแข็งทำให้กลุ่มเกิดความยั่งยืน สิ่งทีกลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิดต้องรักษาไว้คือ ความสำเร็จของสมาชิกและการมีส่วนร่วมที่กลุ่มได้ยึดถือปฏิบัติอยู่แล้ว เป็นสิ่งที่มีค่าและจะทำให้กลุ่มเกิดความยั่งยืนต่อไป

1.2 กลุ่มเกษตรกรรักบ้านเกิด เป็นกลุ่มอาชีพที่มีเครือข่าย/ความร่วมมือ จากหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาให้การสนับสนุน ด้านปัจจัยการผลิต ปัจจัยด้านวัตถุดิบ องค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ทางกลุ่มไม่เคยไม่ปฏิเสธหน่วยงานภาคีเครือข่ายเหล่านั้น แต่กลับสามารถปรับตัวและเปลี่ยนให้เป็นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ

ของกลุ่มและสมาชิกแทน ฉะนั้นการที่หน่วยงานเครือข่ายเข้ามาให้การสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรบ้านเกิด แสดงว่า หน่วยงานต่างๆ มองเห็นศักยภาพและความเข้มแข็งของกลุ่ม ซึ่งจะทำให้กลุ่มพัฒนาและเพิ่มศักยภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 กลุ่มเกษตรกรบ้านเกิด ซึ่งปัจจุบันดำรงความเข้มแข็งของกลุ่มนอกเหนือจากความร่วมมือและการมีส่วนร่วมที่เป็นจุดเด่นของกลุ่มแล้ว กลุ่มเกษตรกรบ้านเกิด ยังมีปัจจัยที่เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม ผู้นำกลุ่มและสมาชิก ก็คือ ความไว้วางใจซึ่งกันและกันในกลุ่มเป็นหัวใจสำคัญของการรวมกลุ่มอาชีพ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ฉะนั้นแล้วความไว้วางใจและเชื่อใจกันจะทำให้กลุ่มนั้นสามารถขับเคลื่อนงานของกลุ่มได้ง่ายและเกิดความร่วมมืออย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพสู่ความยั่งยืน โดยอาศัยปัจจัยและกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) การศึกษาพัฒนาและยกกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพและผลิตภัณฑ เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคงและเข้มแข็ง

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2560). **แนวทางการตั้งและพัฒนาหมู่บ้านอาชีพ**. สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็ง

ชุมชน กลุ่มงานส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2560).

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 –2564

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2555).

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2555 –2559